

Åpenhetsloven

IIA Nettverksmøte Internrevisjonsledere

1. Mars 2022

Innhold

01 Introduksjon

02 Åpenhetsloven: kontekst og lovkrav

03 Åpenhetsloven: hvor er norske virksomheter i dag?

04 Case: internrevisjon åpenhetsloven

05 Spørsmål og diskusjon!

Med dere i dag

Beate Hvam-Axelsen

Partner KPMG Norge
Business Integrity & Compliance

Siv. Ing. med Master & PhD i Telecom. Før hun begynte i KPMG i 2017, 23 års erfaring telekom- og olje & gass-industrien, herunder 5 år som Head of Compliance.

Tel: +47 93 20 89 95
Email: beate.hvam-axelsen@kpmg.no

Dragana Kulovic

Senior Associate KPMG Norge
Responsible Supply Chain

Siviløkonom med dobbelgrad i internasjonal ledelse. Erfaring med bærekraft fra bla. Unil/Norgesgruppen, UNICEF og Sustainability Hub Norway.

Tel: +47 47 34 09 84
Email: dragana.kulovic@kpmg.no

Kenneth Hansen

Direktør KPMG Norge
Head of Internal Audit Services

Samfunnsøkonom med executive MBA. Sertifisert internrevisor fra IIA Norge. Før han begynte i KPMG i 2020, 15 års bransjeeerfaring fra internrevisjonsfunksjonen, virksomhetsstyring og strategi i livsforsikringsbransjen

Tel: +47 907 37 682
Email: kenneth.hansen@kpmg.no

Introduksjon

Ny lov: Næringslivet pålegges å ha fokus på menneskerettigheter

Stortinget vedtok i juni ny åpenhetslov som vil få betydning for en rekke større selskaper. Loven innebærer at næringslivet regelmessig må gjennomføre såkalte aktsomhetsvurderinger for å kartlegge eventuelle negative konsekvenser for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold.

Ny lov kan gi forbrukere rett til å få vite om barnearbeid

I dag mottar regjeringen et forslag til en lovendring som vil gi forbrukere rett til å få svar på om det er en risiko for at barnearbeidere eller slaver har laget produktet de vil kjøpe.

Mer åpenhet: Ny norsk lov pålegger bedrifter å respektere menneskerettighetene i alle ledd av produksjonen. Foto: Solidarity Center 2015 (CC-BY-2.0) DURKOPF ADLER

Barn- og familieminister Kjell Ingolf Ropstad tar imot rapporten fra utvalgsleder Olav Mestad. Foto: Ina Lindahl Nyrud / Norsk Journalistlag

Slik kan journalister bruke den nye åpenhetsloven

Ny lov gir nye muligheter.

Hva er menneskerettigheter?

*“Human rights are **rights we have simply because we exist as human beings** - they are not granted by any state. These universal rights are inherent to us all, regardless of nationality, sex, national or ethnic origin, color, religion, language, or any other status. They range from the most fundamental - the right to life - to those that make life worth living, such as the rights to food, education, work, health, and liberty.”*

FNs høykommissær for menneskerettigheter

© 2022 KPMG AS, a Norwegian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative, a Swiss entity. All rights reserved.

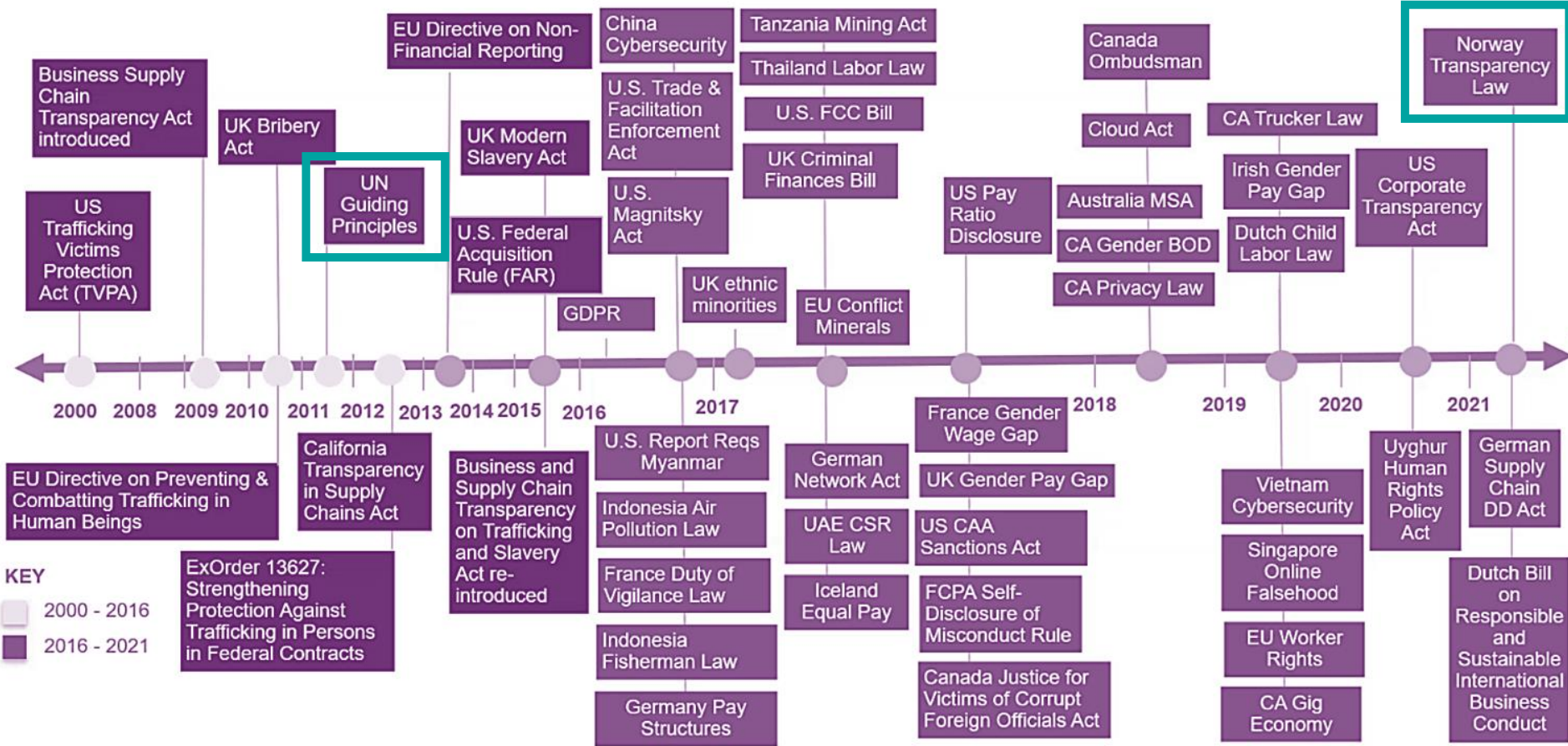

Hva er menneskerettigheter?

- **FNs Verdenserklæring om menneskerettigheter**
 - FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter
 - FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter
 - + 2 protokoller
- **ILOs kjernekonvensjoner**
 - Organisasjonsfrihet
 - Retten til fagorganisering og kollektive forhandlinger
 - Tvangsarbeid
 - Barnearbeid
 - Likelønn
 - Diskriminering
- **Humanitærretten (“krigens folkerett”)**
 - Genèvekonvensjonene med protokoller
 - +++

Lovgivning innen menneskerettigheter - utvikling

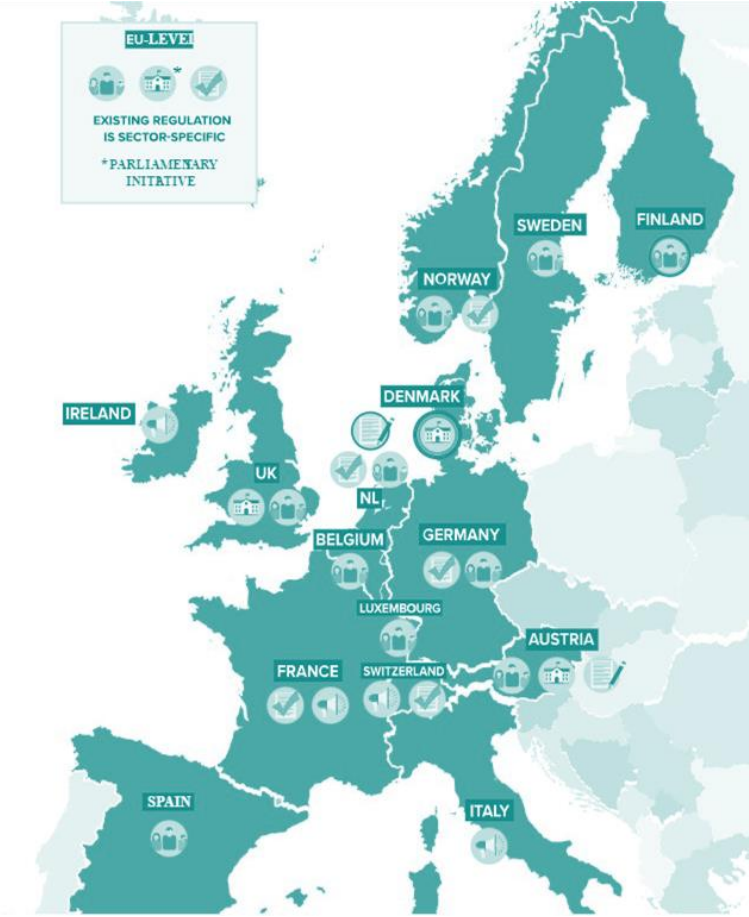
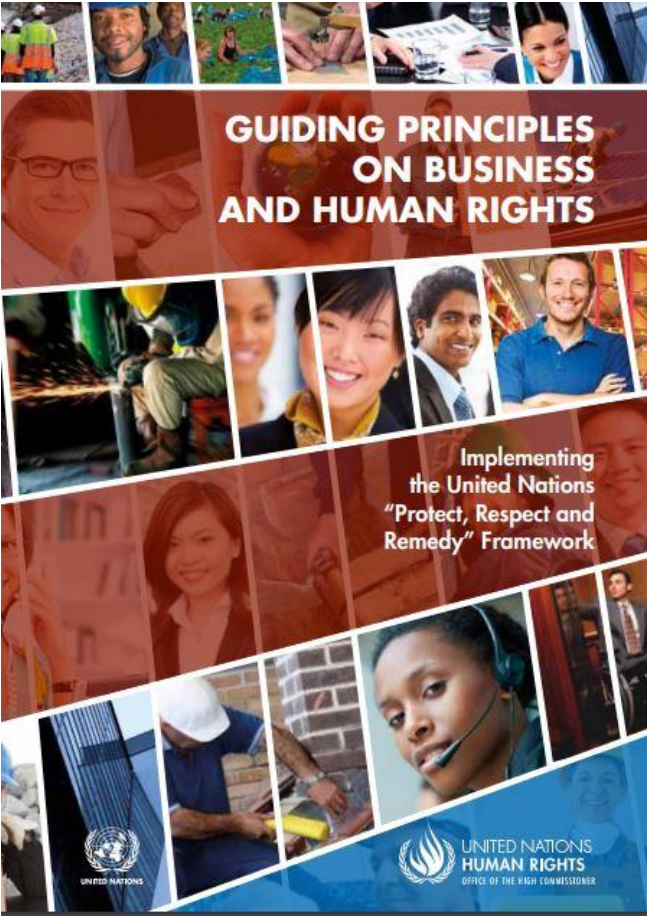
Relatert norsk lovgivning og bestemmelser

- **Lov om offentlige anskaffelser §5**
 - Offentlige oppdragsgivere skal ha “egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter.”
- **Oslo-modellen**
 - Oslo kommunes seriøsitetsbestemmelser
 - Krav til lønns- og arbeidsvilkår,
 - Også i økende grad menneske- og arbeidsrettigheter i vareinnkjøp “etisk handel”
- **Regnskapsloven § 3-3 c**
 - Store foretak plikter å redegjøre for hva de gjør for å integrere hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljø og bekjempelse av korrupsjon i sine forretningsstrategier, i sin daglige drift og i forholdet til sine interessenter.
 - Virksomheter vil kunne møte rapporteringskravet i åpenhetsloven ved å rapportere om utførte aktsomhetsvurderinger i sin redegjørelse under regnskapsloven.

Åpenhetsloven:
Kontekst og lovkrav

Fra retningslinjer til lovgivning – klar retning

EUs "åpenhetslov"

- EU-kommisjonens utkast til "åpenhetslov" for menneskerettigheter og klima/miljø lansert 23. februar
- Vil forplikte større virksomheter til å utføre aktsomhetsvurderinger for menneske- og arbeidsrettigheter, klima og miljø
- For norske virksomheter vil dette trolig i hovedsak innebære en utvidelse av pliktene i åpenhetsloven til også å gjelde klima og miljø

Brussels, 23.2.2022
COM(2022) 71 final

2022/0051 (COD)

Proposal for a

DIRECTIVE OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
on Corporate Sustainability Due Diligence and amending Directive (EU) 2019/1937

(Text with EEA relevance)

{SEC(2022) 95 final} - {SWD(2022) 38 final} - {SWD(2022) 39 final} -
{SWD(2022) 42 final} - {SWD(2022) 43 final}

Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold (åpenhetsloven)

- I juni vedtok Stortinget åpenhetsloven som innfører nye plikter knyttet til menneskerettigheter i **egen virksomhet og leverandørkjeden** for **mer enn 8000 norske virksomheter**. Loven trer i kraft i **juli 2022**
- **Loven introduserer tre hovedplikter:**
 - § 4. Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger
 - § 5. Plikt til å redegjøre for aktsomhetsvurderinger
 - § 6-7. Plikt til å svare på forespørsler fra allmenheten (generelle og produkt-/tjenestespesifikke)
- Aktsomhetsvurderinger er kjernen i loven og innebærer, kort oppsummert, **å identifisere og håndtere risiko** for menneskerettighetsbrudd i egen virksomhet og i leverandørkjeden på en strukturert måte, med fokus på mest alvorlig risiko
- Forbrukertilsynet fører tilsyn med loven og overtredelse kan **straffes med bøter**

Hvilke virksomheter omfattes?

Større virksomheter omfattes:

Med større virksomheter menes virksomheter som omfattes av regnskapsloven § 1-5, eller som på balansedagen overskrider grensene for to av følgende tre vilkår:

1. salgsinntekt: 70 millioner kroner
2. balansesum: 35 millioner kroner
3. gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk.

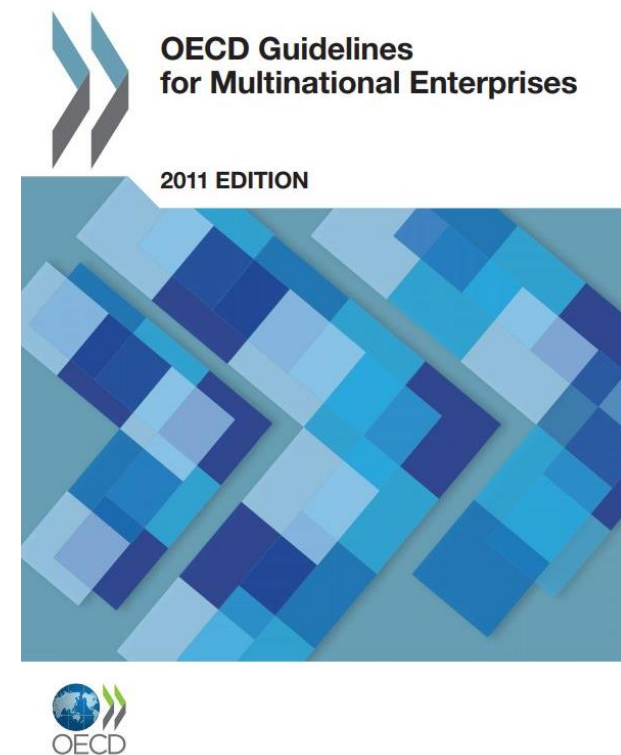
Åpenhetsloven §3

Plikt til å utføre aktsomhetsvurderinger

Illustrasjon: Kontaktpunktet for ansvarlig næringsliv (2019), OECDs veileder for Aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv – en innføring

Åpenhetsloven: rapporteringsplikt

- **Årlig rapporteringsplikt:** innen 30. juni (og ved vesentlige endringer)
- **Rapporten skal inneholde:**
 - Generell beskrivelse av organisering, driftsområde, retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og potensielle negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold
 - Opplysninger om negative konsekvenser og vesentlig risiko for dette avdekket gjennom aktsomhetsvurderingen
 - Opplysninger om tiltakene iverksatt eller planlagt for å håndtere negativ påvirkning og risiko for dette
 - Resultater (faktiske eller forventede) av tiltakene

Åpenhetsloven: informasjonsplikt

- **Interessenters rett til informasjon**
 - Rett på informasjon ved skriftlig forespørsel om hvordan virksomheten håndterer faktiske og potensielle negative konsekvenser (i tråd med plikten til å utføre aktsomhetsvurderinger)
 - Gjelder både generell informasjon og knyttet til en spesifikk vare eller tjeneste
 - Svarfrist er i utgangspunktet innen tre uker

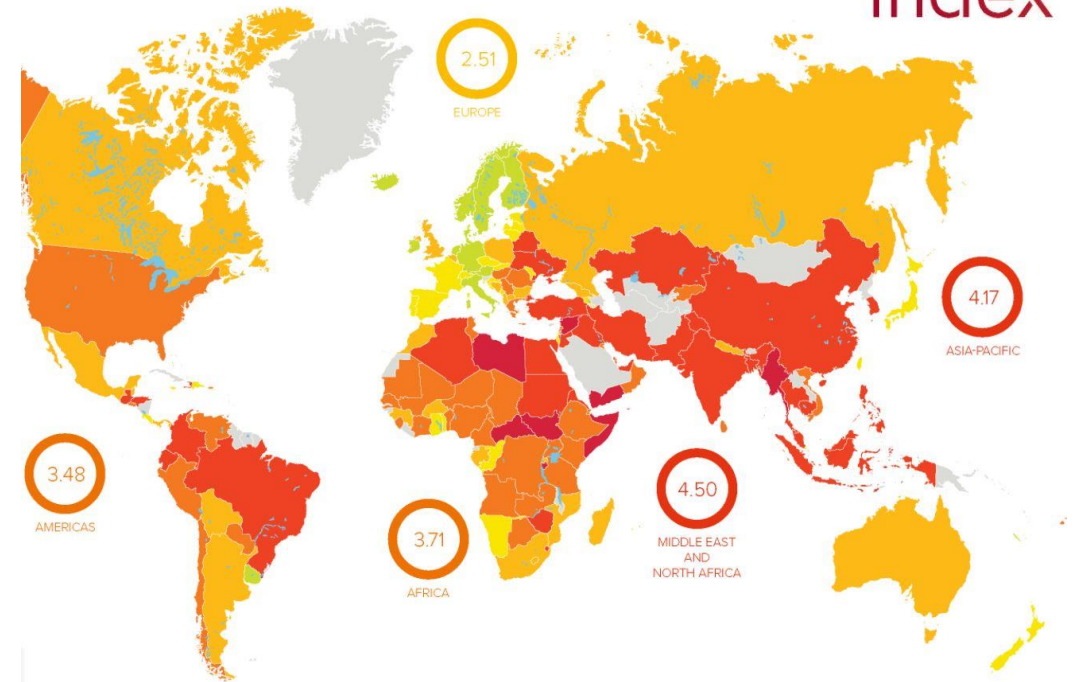
Åpenhetsloven:
Hvor er norske virksomheter i dag?

Åpenhetsloven: hvor er norske virksomheter i dag?

- **Menneskerettigheter har lenge vært på radaren hos de fleste større virksomheter**
- **Men: de færreste arbeider per i dag fullt ut i tråd med de kommende kravene i åpenhetsloven**
 - Gap i styrende dokumentasjon
 - Roller og ansvar ikke tydelig definert
 - Mangler struktur: få har fulgt den risikobaserte tilnærmingen som kreves av loven
 - Fokus har i stor grad vært på egen virksomhet og for enkelte direkte leverandører (1. ledd) – mindre oppmerksomhet lengre ned i leverandørkjeden og andre forretningsforbindelser
 - Lite effektmåling av tiltak

2021
Global
Rights
Index

De fraktet sand til Oslos nye badeperle. Enkelte jobbet 122 dager uten fri, ifølge rapport.

Arbeiderne skal ha hatt lite fri og en timelønn ned mot 90 kroner. Nå krever kommunen etterbetaling til alle ansatte på skipet MS Vestbris.

Dette skipet har det siste året fraktet sand og jord til Langøyene. Foto: Hans O. Torgersen

DØMT: Hovedtilltalte Sajjad Hussain (44) var sjef og eier av dagligvarekjeden Lime, og har stått tiltalt for blant annet menneskehandel. Foto: Heiko Junge, NTB

Hovedmannen i Lime-saken dømt til åtte års fengsel

Hovedmannen i Lime-saken, Sajjad Hussain (44), er dømt til åtte års fengsel for blant annet grov menneskehandel. Ni andre er også dømt i maratonsaken.

Av NTB-STEINAR SCHJETNE
Oppdatert for mindre enn 2 timer siden

VOLDSOMT: Prosjektleder Lars Mamen i Fair Play Bygg Oslo og omegn jobber for å hjelpe de aller svakest i norsk byggebransje. Han forteller hvordan maktesløse arbeidere blir truet og utsatt for vold. Foto: Mattis Sandblad

Dyster rapport fra byggebransjen: – Ber om lønn – får juling

Han advarer mot en ny trist utvikling: Arbeiderne ber om lønn eller fri, men i stedet blir de banket opp, sier Lars Mamen.

Case:
Internrevisjon åpenhetsloven

Case 1: Internrevisjon etterlevelse av åpenhetsloven 2022

Åpenhetsloven trer i kraft 1. juli 2022.

Aktsomhetsvurderinger, som er lovens kjerne, legger vekt på kontinuerlig forbedring.

Du vil gjennomføre en internrevisjon kort tid etter lovens ikrafttredelse.

Formålet med revisjonen er å vurdere om virksomheten tilfredsstillende eksterne krav på området og om det er etablert hensiktsmessige og effektive prosesser for arbeidet.

2022

Vurderingskriterier for revisjonen

- Styrende dokumentasjon
- Roller og ansvar
- Overordnet risikovurdering
- Tiltak & effekt

Case 2:

Internrevisjon etterlevelse av åpenhetsloven 2023

2023

Spol frem til høsten 2023.

Åpenhetsloven har vært i kraft i over ett år.

Du vil gjennomføre en internrevisjon der formålet er å vurdere virksomhetens etterlevelse.

Vurderingskriterier for revisjonen

- Dypere vurdering av risiko og påvirkning
- Tiltak og effekt
- Interessentdialog
- Gjenoppretting og klagemekanismer

Diskusjon og spørsmål!

kpmg.com/socialmedia

kpmg.com/app

© 2022 KPMG AS, a Norwegian limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative (“KPMG International”), a Swiss entity. All rights reserved.

This proposal is made by KPMG AS, a limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent firms affiliated with KPMG International, a Swiss cooperative, and is in all respects subject to the negotiation, agreement, and signing of a specific engagement letter or contract. KPMG International provides no client services. No member firm has any authority to obligate or bind KPMG International or any other member firm vis-à-vis third parties, nor does KPMG International have any such authority to obligate or bind any member firm.

The KPMG name and logo are registered trademarks or trademarks of KPMG International.